

EVANG. EGYZHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 6 frt
Fél évre . . . 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

V E R E S J Ó Z S E F.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 8 frt
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

Néhány szó

a magyarországi ág. hitv. ev. ker. egyház Egyetemes nyugdíjintézetének szabályrendelet javaslatáról.

A nógrádi ev. lelkészi értekezletnek Holler Danó.

(Folyt. és vége.)

Nem hízlek magamnak azzal, mintha valami kiváló matematikai belátással s bíráló tehetséggel bírnék, mindazáltal, megvallom, hogy ennél a két mérlegnél két feltűnő s különösen közülok egyben, felette lényeges hiányt veszek észre s igen óhajtanám, hogy esetleges tévedésemről felvilágosítást kapjak.

Egyik aggályom az, hogy miért van a két mérleg várható bevételének 8. pontja alatt a 18. helyen levő nem-tag, de később taggal betöltött helyből származó 24 frt évi jövedelem értéke 378 frt 36 krra számítva, holott a szorzás 432 frtot ad ki? S miért nincsen ugyanott a későbbi 18 tag után 60 frtjával, 1080 frt az évi jövedelem közé téve, mely két tétel a jövedelmet 1134 frttal szaporítaná.

A másik ennél sokkal fontosabb A mérleg „várható kiadási“ rovataiból ugyanis azt látom, hogy a Brune-Fischer-féle halandósági és a Böhm-féle invaliditási táblázat nyomán a nyugdíjas lelkészek stb. létszáma 47, az özvegyeké 168, az árváké pedig 84 egyénben állapított meg. Ha ezeket 300 frtos özvegyi egységekre számítjuk át, lesz férfi nyugdíjas 94, özvegy 168, árva pedig 17, vagyis összesen 279 egység.

Mintthogy az említett halandósági és invaliditási táblázat nem áll rendelkezésemre; mintthogy az egész javaslati műből, a hátul összeállított táblázatokból megtudhatjuk ugyan, mily életkor viszonyok vannak a lelkészek és lelkésznek között, hány házaspár s hány mindenkorú gyermek van a 697 tag között: azt is megtudhatjuk, hány nőt-

len és hány özvegy lelkész van: azt azonban sehonnán sem tudjuk kiolvasni, mennyi mai napság a teljes özvegyi s 18 évig terjedő árva létszám, — kénytelen vagyok elfogadni, hogy a fent kimutatott 279 egység a teljes létszámot adja. Adja ugyanis azt a létszámot, mely, ha a nyugdíjintézet 1898. év január 1-ével életbe lép, 1927. év decz. 31-én ezen intézet nyugdíjasainak teljes létszáma lehet. Ha ez így van, akkor természetesen a feltett 30 év alatt csak fokozatosan növekszik 279-re az özvegyek, árvák és nyugdíjasok száma, vagyis évenként 9.3-dal.

Tekintettel immár arra, hogy az előttünk fekvő tervezet szerint a férfi nyugdíj az első 10 évben teljesen elmarad s így a 9.3-ból 3 levonatik, az özvegyi segély az első évben 6.3 egységre s ugyanily növekvéssel 10 év alatt 63-ra volna esedékes. Mintthogy pedig a mérleg szerint is 45908 frt az évi jövedelem, ha ebből levonjuk 6.3 özvegy számára az előirányzott 165—165 frtot, vagyis egészben az 1039 frt 50 kr. évi járadékot, a következő 1899. év tőkéje 44,868 frttal gyarapodik s az évi jövedelem a tőkésített 44,868 frt 4%-jával, vagyis 1794 frt 72 krral együtt 47,702 frt lesz. Az 1899. évi özvegyi létszám már 12.6, kiknek évi díja összesen 2079 frt; ha ezt a megszorított évi jövedelemből a 47,702 frtból kifizetjük 1900. év elején a tőkéhez ismét 45,623 frt lesz csatolandó. — Ezt így folytatva 10 éven keresztül, a mig t. i. csupán az özvegyek s árvák részesültetnek 165 s illetve 33 és 66 frtnyi segélyben, az eredeti, érintetlen 66,740 frt tőke az 1907. év végével már 500,552 frttá nőtt.

Ekkor állt be a tervezet szerint a férfi tagok nyugdíjigénye is, vagyis a 11-ik évben 11-szer 9.3 165 frtos nyugdíjat igénylő tag van s így fizetendő volna 102.3 egységnek 165 frtjával számítva összesen 16879.5 frt. A jövedelem azonban

a felszaporodott tőke kamatjából, az egyet. egyház évi adományából, az egyházak és tagok évi befizetéseiből s időközi jövedelmekből összesen 63,260 frt, mely összegből a 16,879 frt 50 kr. nyugdíjak kifizettetésén, ismét 46380.5 frt fog a tőkéhez csatoltatni.

Nem untatom a t. értekezletet számok előadásával, csak a számítás eredményét vagyok bátor előterjeszteni, mely az, hogy midőn a statisztikai alapon előirányzott 47 nyugdíjas, 168 özvegy és 84 neveletlen árva teljes létszáma bekövetkezik, az én hozzávehetőleges számításom szerint 30 év múlva, vagyis az 1927. év végén, akkor a tőke már nem kevesebb mint 1,601.758 frtos lesz.

Miért nincs ez a fontos körülmény a mérlegben számításba véve és kitüntetve, azt én megérteni nem bírom, sem pedig annak magyarázatát a nyugdíjintézet tervezetében nem találom.

Ugy látom, hogy a mérleget készítő tudós szaktanár s az ezen mérleg nyomán számítható és tervező Glaufer Pál főesperes is minden aggály nélkül úgy osztja szét azt a 46 ezernyi biztos jövedelmet, mintha az intézet megalakulásakor azonnal megvolna a 47 nyugdíjazandó pap, tanár, hitoktató és énekvezér, a 168 özvegy és 84 árva, kik között feltétlenül ki kell osztani a jövedelmet; de hát, t. értekezlet, akkor egy hajító fát sem ér az egész költségelirányzat vagy műszóval „mérleg,” mert ha ezen létszám egy emberöltőn keresztül arányosan szaporodik, akkor 30 év múlva a nyugdíjazandók száma legalább megkétszereződik, sőt már mindjárt a következő évben egynéhánynyal több lesz s így, hogy azok is, kik csak ezután esnek nyugdíjba, elláthatók legyenek, fokozatosan kellene emelni a jövedelmet. Ha pedig azok a számok a statisztikai kimutatások és a halandóság törvényei szerint oly számok, melyeket egy egész emberöltő mutat ki s melyek a működő lelkészek stb. számához mérten csak jelentéktelenül változhatnak fel vagy lefelé; akkor a növekvés az élet és halál örök törvénye szerint fokozatosan halad egészen odáig, míg a netovábbot eléri, melynél aztán nagyon kis különbséggel megmarad; de akkor az én fenti számításom minden algebrai képlet nélkül is megáll, vagyis a 2-ik mérleg nyugdíjösszegei mellett a tőke 30 év alatt 1,601.758 frtra emelkedik.

Ily eredményért az egyházat szerető s hivatalának méltóságát nemesak a jelen, hanem a jövő kedvéért is becsülő lelkész, tanár, hitoktató és

énekvezér, meggyőződéseim szerint, készséggel aláveti magát legmagasabb életkorában is az általános tagkötelezettségnek s még ha soha sem volna reménye, de szándéka sem a nyugdíjat igénybe venni, örömmel beleegyeznek a 65 éven túli kivétel törlésébe.

Ennyiből áll az egyet. ev. lelkészi nyugdíjintézet reám bizott ismertetése, s ennyiből annak, lehetőleg rövidre szabott birálata, mellyel megbizva ugyan nem voltam, de mely önként következik a műnek nagy érdeklődéssel történt áttanulmányozásából.

Most pedig már t. lelkészi értekezlet, legyen kegyes megengedni, hogy ezen nyugdíjintézetre vonatkozólag saját javaslatomat is előadjam.

Én t. lelkészi értekezlet az egyet. nyugdíjintézet megalapítása körül a következő elveket ajánlanám az egyet. bizottság figyelmébe s nagyon kérem kedves tisztársaimat, a kiket az ügy úgyis közvetlenül érdekel, gondolják és vitassák meg azokat egymás között komolyan és behatóan s ha igazságosoknak itélik, foglaljanak mellettök állást.

Első az, hogy a kit az egyet. nyugdíjintézet rendes lelkészi, hittanári hitoktatói és ének vezéri hivatalban talál, — a megalakulás első napjától kezdve nyugdíjképes tagja legyen az intézetnek. Az egyetemesev. egyház közalapja, az egyes egyház gyülekezetek és magok a tagok oly tekintélyes tőkével s évi díjakkal járulnak hozzá a nyugdíjintézet létesítéséhez és fenállhatóságához, hogy igazságtalannak, hogy ne mondjam: szivtelenségnek tartom teljes 10 évig úgy sakkban tartani a tagokat, hogy igazi szükségükben sem részesülhessenek azon intézet segélyében, melyet ők, esetleg 9 éven keresztül hiven fentartottak. Tíz év oly hosszú idő az emberi életben, hogy 700 ember között sok szivfacsaró eseményt hozhat a felszínre; már pedig magunk is, de a közegyház is nem azért hozza meg tetemes évi áldozatait, hogy ily véletlen balesetek felett hidegen eltekintsen. A lelki és testi elnyomordások, hála istennek, már csak kevéssé viharos foglalkozásunk miatt is, felette ritkák közöttünk, — bár nem példanélküliek; — miután pedig ritkák, feltehető, hogy kevés lesz a nyugdíjat kérő is s így azokat mérsékelten nyugdíjazni nem annyit tesz, mint az intézet gyarapodásának útját vágni. Önként érthető, hogy az intézet létre-

jötte után a lelkészi $\frac{1}{3}$ rész fizetések hatályon kívül fognak helyeztetni; sőt az adminisztrátori rendszer is, csak a birói ítéletek korlátai közé fog szoríthatni.

Magát a nyugdíjat az intézet jövő gyarapodása tekintetéből nem ajánlom magasabbra szabni, mint 300, 150 és 30 frtra évenként, megengedve még azt is, hogy a nyugdíjas által teljes 10 éven át nem fizetett évi díjat 24 frtonként annak nyugdíjösszegéből levonassanak. A fenti nyug. és özvegyi díjak ajánlása egyrészt azzal indokolható, hogy aligha van lelkész és tanár, ki saját esperességéből, kerületéből stb. is ne részesülne nyugdíjban; de más részről azzal is, hogy mi lévén a nyugdíjintézet alapvetői, azon kell igyekeznünk, hogy a rendes évi jövedelem tetemes része a tőkéhez csatoltassék s 30 év múlva már a másfélmillió tőke együtt legyen, melynek kamatja s a rendes évi járulék együtt, már 600. sőt több forintnyi nyugdíjakat is elbir.

Második javaslatom ezen elsőnek természetes folyománya, hogy ugyanis a tagsági kötelezettség korszakosság nélkül mindenkire kiterjesztessék. Amilyen méltánytalan 65—75 életév között fizetésre kötelezni az olyan öreg embereket is, kiknek alig lehet már reményük 75-ik életévük után élvezni a földi nyugodalmat: annyira méltányos megkövetelni, hogy a rögtöni, illetve bármikor nyugdíj képesítés fejében a legidősebb lelkész stb. is fizesse a szabályszerű díjakat. Én meg vagyok győződve, de példákra is mutathatunk valamennyien, hogy egy, akár 300, akár 600 frtos nyugdíjért, csak egy tűrhető egészségi állapotban élő lelkész sem fog az 1500, 2000 vagy több lelkészi jövedelemtől nyugdíjba kéredzkedni, hanem káplánok segélyével fogja viselni hivatalát.

Harmadik javaslatom a nyugdíjintézet anyagi fentartására vonatkozik s azon kérdés körül forog, ki és mily mértékben tartozék annak fenmaradásához és felvirágoztatásához hozzájárulni? Mi, kedves tisztársaim, akár mint lelkészek, akár mint keresztények, e tekintetben más elvet nem vallhatunk és nem követhetünk, mint az egyenlőség és közös teherviselés elvét, úgy, a mint azt Rom. XV. I. Gal. VI. 2, Efez. IV 32 stb. megírva találjuk. Ezt az elvet hirdeti az egyetemes szabályrendeleti bizottság is, úgy azonban, hogy annak alkalmazását magamévá tenni nem akarom. Miért? én az egyenlőséget nem úgy értem, mint a közönséges földmivelő evan-

gelikusoknak vagyonosabb tagjai, kik azt szokták mondani: papra és tanítóra mindnyájunknak egyenlő szükségünk van, fizessük hát őket egyenlően; én a közös teherviselést nem úgy értem, hogy a gyöngének, a véznának vállaira is olyan terhet rakjunk, mint az erősnek, a vasgyúrónak s aztán azt mondjuk: czipelje mindenik a hogy tudja. Az egyenlőség és közös teherviselés a kereszténységnek legszebb s mindenesetre sarkalatos tana s a hol ez a közérzetbe által megy, ott gyökeret ver, életet nyer az igaz humanitás, az igaz polgárosodás.

De az egyenlőség és közös teherviselés nem is az egyet. nyugdíjintézeti javaslatban, hanem az irás ama szavaiban lel kifejezést: egymás terheit hordozzátok és úgy töltsétek be a törvényt.

Hódoló tisztelettel hajlom meg az egyetemes evangélikus egyház nagylelkűsége előtt, mely 25000 frt tőkével és 17500 frt évi járadékkal akarja az egyet. nyugdíjintézet létrejöttét biztosítani. Nem kevesebb tisztelettel emlékezem meg báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő úr és a nemes szívű Hornyánszky család nagylelkű alapítványairól, melyek máris édes reménnyel kecsegtetnek, hogy Isten szolgáltnak ezen, eddig elhagyatott ügye megtalálja az utat más előkelő hiveink jótékony szívéhez is: de az egyházgyülekezetek és a tagok hozzájárulását, teherviselését, méltányosnak végképen nem mondhatom. Az én javaslatom e tekintetben az, hogy a nagyobb népességű s legtöbbszörire egyszersmind vagyonosabb egyházak a kisebb és szegényebb egyházaknál, valami nem túlesigázott arány szerint, többet fizessenek a nyugdíjintézetre. Az egyenlőségnek és közös teherviselésnek ezen követelményét le nem rontja, még csak meg sem gyengíti Glaufer Pál azon indokolása, hogy a nagyobb gyülekezetek többszörire több tag után is fizetnek, vagy hogy sok, nagy népességű egyháznak nehezebben esik a fizetés, mint némely kisebbnek, — mert régi, igaz közmondás: „ubi populus, ibi obulus,” és „kinek több adatott, több is kívántatik tőle.” Másrészt az is bizonyos, hogy a lelkészi állomások nincsenek s talán még későn is lesznek az egyh. alkotmány kívánalma szerint szervezve, sőt vannak egyházak, a hol 7—8 ezer lélekre esik egy lelkész s viszont a hol 400 lélek tartja fenn az egyházat: semmi sem méltányosabb tehát annál, hogy a nagy egyházak valamivel többet fizessenek, mint a kicsinyek.

Legyen az alapfizetés egy-egy nyugdíjra jogosult után 12 frt, — de fizessen azonkívül minden nagyobb egyház, melynek hivei száma az 1500 lelket meghaladja, tekintet nélkül az alapfizetésekre minden ezer lélek után 3 frtot. A mely tehát például 3400 lélekből állván 1 rendes lelkészszel bir, fizetne 12 — 6 összesen 18 frtot. Hallani néha máris a megszokott feljajdulást: „csak hiveinket ne terheljük ismét új teherrel, de hát, édes Istenem, a ki a czélt akarja, akarnia kell a hozzá segítő jó eszközöket is. Azonkívül ne feledjük, hogy az ily s különösen ezen adózás nem terméketlen, hanem hasznos befektetés, mely idők jártával meghozza az egyháznak gyümölcsét és a beruházást is, mert az önmaga s családja jövője miatt nem remegő szolgál munkája áldásosabb, mint azé, a ki folytonos aggodalom között végezi teendőit.

De ezen terhet eléggé elviselhetővé is lehet tenni.

Azt már csak senki sem fogja állítani, hogy az evang. lelkészek stólái nagyok; vajjon sokan volnának-e tehát hiveink között, a kik megpanaszolnák, ha az egyház a keresztlési, illetve avatási stólát a temetésivel egyiránt 10—10 krral, az esketésit pedig 20 krral emelné, mely többlet mindenkor az egyház e végre készített ládjába tétetnék s abból fizetnék az egyházak nyugdíjintézeti tartozásait. Azt hiszem, ez a hivek túlnyomó többsége előtt még csak fel sem tűnnék, mert a stólák nem rendes évi fizetések s még sem kerülnek el senkit s a nevezett eseteknél mindenki több pénzzel rendelkezik a szokottnál. Tegyenek a t. kartársak számítást s látni fogják, hogy ez az egyszerű, könnyű és biztos módja a beszédnek, — a legkisebb népességű néhány egyház kivételével, mindenütt fedezni fogja a szükségletet, sőt megtakarításokat is lehet belőle tenni, hogy ezekből évek mulva váltságítóke nője ki magát. Ezen egész beszédnek ellenőre az anyakönyv.

Mi a lelkészeket, hittanárokat, hitoktatókat és ének vezéreket, mint az intézet igényeseit illeti, ezeknél megnyugszom abban, hogy egyenlő nyug. — özvegy és árva — segélyben részesüljenek s egyenlően 24 frtjával fizessék az évi díjakat, mert ezeket személyi járadékoknak lehet tekinteni; más véleményem van azonban a belépti díjakról, melyeket fizetési járadékoknak kívánnék tekintetni s így azokat a fizetés, illetve jövedelem arányában óhajtanám szabályoztatni.

A javaslatba hozott 60 frt belépti díj a minimalis lelkészi fizetésnek 800 frtnak a 7. 5. %-tólíja. Tartsa meg az egyetemes egyház ezen szántólít a hivatalos s kellően megbírált fizetések egész skáláján keresztül, úgy, hogy a nagyobb jövedelembe lépők, kik már a kisebb szerinti belépti díját be is fizették, a nagyobb jövedelemhez mért illetményt utánfizessék. Ezen, véleményem szerint, egészen méltányos eljárás a nyugdíjintézet tőkéjét tetemesen fogná emelni s az intézet felvirágzására üdvösen fogna hatni. Indoklást talál ez abban, hogy a nyugdíjintézet nem részvényes társaság, melyben minden részvény egyenlő értékű s jövedelmű, hanem jótékony intézmény, melynek jövedelme nagyobb felerészét az egyetemes egyház és a gyülekezetek adják, joga van tehát ennek, — mint olyannak is, melynek tekintélye szervezi és garantirozza a lelkészi fizetéseket, — elrendelni, hogy a nagyobb fizetéssel ellátott lelkészek megfelelő több díj mellett lépjenek az általa nagy részben fenntartott és biztosított nyugdíjintézetbe.

Nem gyengitheti meg ezen fizetési egyenlőtlenséget a hivatalos „javaslat azon indoklása, hogy a mérleg könnyebb megállapítása és a számvitel egyszerűsítése némi áldozatokat is megkövetelhet; de ezen áldozat ne essék a csekélyebb fizetésűek terhére, sem pedig a nyugdíjintézet emelkedésének rovására, mert ennek gyarapodása minden matematikai mérlegnél és számviteli nehézségnél, ha ez csakugyan fenn is forogna, a miben kételkedem, — nagyobb fontosságú érdeünk.

Még egy eszmét legyen szabad a t. értekezlet s illetve az egyetemes szabályrendeleti bizottság becses figyelmébe ajánlani. Miután, ugyanis teljes fizetési összeget senki sem nyerhet nyugdíj s mégis lehet, a ki többet szeretne magának vagy családjának 600, 300 és 60 frtnál biztosítani, én azt tartom, hogy a most működő tagokon kívül, — vagyis a jövőben belépő tagoknak — meg kellene engedni, hogy kettős belépti díj és kettős évi díjak fizetése mellett, kettős nyug. és özv. árva díjat biztosítsanak maguknak.

Felhozzák némelyek ez ellen azt, hogy ebben veszély rejlik az intézet jövedelmére, amennyiben egy ily biztosított, esetleg ifjan nyomorodván vagy halálozván el, sok éven át terhelhetné az intézet büdzsetjét. Ennek ellenében azonban azt is számításba kell vennünk, hogy ugyanazon egy ember

két egyénnek járadékát fizeti, a halálozási és invaliditási táblázat pedig azt bizonyítja, hogy sokkal több azoknak a száma, kik sem munkaképtelenné nem lesznek, sem özvegyet vagy árvákat nem hagynak hátra, mint azoké, kik hagynak, — s így kedvezőbbek az esélyek az intézet, mint a nyugdíjazandók részére.

Ha szerencsés volnék a nézetek többségét javaslatom részére megnyerni, a jövedelmek szaporodása miatt, — természetesen, — újabb számításoknak volna helye, a mibe azonban én idő rövidsége miatt bele nem mehettém; de ha a hivatalos javaslat fogadtatik el, akkor magokra a szabályokra vannak következő megjegyzéseim:

3. §. „a magyarhoni ág. h. ev. egyház egyetemes“ — után ez teendő: „lelkészi nyugdíjintézete.

12. §. b) „a nyugdíjigény beálltaig, illetőleg a tag haláláig“ helyett „nyugdíjaztatásáig, vagy pedig halálaig.“

16. §. c) pontját méltányosnak találnám ezzel megtoldani: „halála esetén azonban özvegye és árvái a 17. § 2-ik bekezdésének feltétele alatt nyugdíjban részesülnek.“

d) utánna teendő: „a kerületek és egyházmegyék nyugdíjintézetei ezen rovathatba nem tartozván.“

17. §. Második bekezdés utolsó szava elé „5 év alatt“ teendő be.

19. §. Mindenkire, de különösen az árvákra nézve előnyösebbnek tartom a félévénként való fizetést.

20. §. végén beteendő: „s részére gyám neveztetik, ki számadás kötelezettsége mellett neveltetéséről gondoskodik.

24. §. f) után teendő: „mely eljárását feloldja vagy megerősíti.“

Bocsánatot kérve, hogy a t. értekezlet becses figyelmét oly hosszú időre igénybe vettem, javaslatomat szives pártfogásába ajánlom.

BELFÖLD.

A kassai ref. lelkészi kör jún. 17-én tartott értekezletén Szobornya István györkei lelkész azt fejtegette, hogy az egyháziatlanságnak és üres templomoknak az énekelni nem tudás is egyik

oka. Hajdan a hiveknek örömben vagy bánatban, munka közben vagy a pihenés óráiban felzendült az ének ajkain s a harangok hívogató szavára seregesen mentek a templomba, a hol a közös éneklés megteremtette az érzelmek közösségeit. Ma meg a gyülekezetnek elenyésző csekély része szokott isteni tisztelet alkalmával is énekelni, nem hogy templomon kívül hangzanék fel egy Istent dicsőítő hála ének. Az az egyháztag pedig, a ki nem vesz részt az éneklésben, nem érzi magát oly benső összeköttetésben a gyülekezettel, azután lassankint szükségét sem érzi a templomba járásnak. E bajon pedig úgy lehetne segíteni, hogy az énektanításra nagyobb gondot kellene fordítani, még pedig nem csak a népiskolában, de a felsőbb iskolákban is, mert nemcsak a gyülekezet tagjai, de annak vezetői sem tudnak, vagy nem akarnak énekelni! Tegye kiki szívére a kezét! Halljuk meg az igaz szót és segítsünk a bajon!

Indítványok. A Glauf-féle „Egyetemes nyugdíjintézeti javaslat“ folytán, a nógrádi egyházmegye lelkészeinek értekezlete elébe terjesztve.

1. Áthatva azon meggyőződéstől, hogy az egyetemes nyugdíjintézet legfőbb kelleke csakugyan annak, minél előbb való megvalósulása, s elismeréssel adózva a Glauf-féle alapos, a körülményekkel lelkiismeretesen számoló javaslatnak, mely csak némi részben volna módosítandó, már a mennyiben t. i. ily módosítás ama főkelléket — a lehető gyors megvalósulást — nem veszélyeztetné: a javaslatot örömmel üdvözljük.

2. A javaslat 6. §-a, d) pontjára nézve, mely a kántorokat veszi be a nyugdíj-int. tagjai közé. — Tekintve, hogy iskoláink máris terjedő államosítása folytán, de különösen azok egykor valószínű általános államivá tétele esetén, egyházaink mind nagyobb, esetleg a lelkészekét megközelítő számban lesznek kénytelenek önálló kántorokat alkalmazni, mely esetben a nyugdíjintézetre elviselhetlen teher súlyosodnék; s tekintve, hogy a csupán középiskolai képzettséget jelentő tanítók oklevéllel bíró kántoroknak egyenlő jogokat biztosítani az egyetemi képezettségű lelkészekkel méltányosan úgy sem kívánhat senki sem: módosíttassék a 6. §. d) pontja — megfelelően a többi e módosítás folytán érintett pontok is — akkép, hogy a nem lelkészi avagy egyetemi (akadémiai) képezettségű tanítók oklevéllel vagy ezzel egyrangú qualificatióval bíró azon kántorok, a kik különben állami nyugdíjba felvéve nincsenek, az egyetemes nyugdíjintézetnek fele igénnyel és fele fizetési kötelezettséggel lehessenek csak tagjai.

3. Az egyház községek 12 frtos évi járulékát megállapító 11-ik §-ra nézve. — E § teljesen figyelmen kívül hagyja a keresztyén evangéliumi elvet: „Egymás terhét hordoz-

zátok“ és „a kinek több adatott, több is kíván-
tatik attól;“ de e mellett még a „do ut des“ el-
vét sem alkalmazza kellően, — mindenkép meg-
sértvén a gyengébb egyházközségek érdekét. Mert
az egyes gyülekezetek nem egyformán terhelik
ám a nyugdíjintézetet; hanem a nagyobbak, hol
a lelkész több munkával elhalmozva hamarabb
válik munkaképtelenné s hol az igények nagyob-
bak lévén, ezeknek az öregedő lelkész hamarabb
kénytelen kitérni, ezek a nagyobb egyházak arány-
lag sokkal több lelkészük részére fogják igénybe
venni a nyugdíjintézetet, mint a kisebb gyüleke-
zetek, hol a lelkész csekélyebb, az életerőt kimélő
munkája és a gyülekezetnek a legtöbbször egy
elaggott lelkész által is kielégíthető igényei mellett
a nyugdíjaztatás csakis a legkritikább esetben fog
bekövetkezni. Ennél fogva, s azért is, mivel nem
állhat meg azon indok, mely szerint „a kivetés
egyetlen igazságos alapját, a teherviselési képes-
séget „biztosan és állandóan meghatározni szinte
lehetetlenség,“ nem állhat meg az indok azért,
mert ha csak hozzávetőleg és rövidebb időszakra
lesz is ez meghatározva s a kivetés ekképen reá
építve, — ezzel bizonyára kisebb méltánytalanság
fog eshetni egyes gyülekezeteken, mint ha csak
az egyszerű kalkulus kedvéért valamennyi gyüle-
kezetet egyenlően róvunk meg; — mindezeknél
fogva a nem egyenlő erejű egyházközségeknek
egyenlő — 12 frt — összegű évi járadékkal való
megterhelése ellen óvást kell hogy emeljünk,
és — azon tudatban is, hogy ez által a mérleg
nem, avagy legfeljebb csak kis mérvben s talán
csak előnyösen fog változást szenvedni s hogy
a pénzkezelés legfeljebb csakis az egyh. me-
gyékben lesz csekély mértékben „kompli-
kálva“ és megnehezítve: javasoljuk e szakasz-
nak akként való módosítását, hogy a ny. d. intézetet
terhelő minden egyes állomás után a szerint fizese-
senek a fenntartó gyülekezetek évi 8, 12 vagy
16 frtot, a mint kisebb, nagyobb vagy legna-
gyobb a teherviselési képességük, melynek fokmérő-
jeül az állomással járó évi jövedelem — mint
a mely e képességet a legvalószínűbb pontosság-
gal fejezi ki — vétessék, pl. olyformán, hogy
800 frtig menő évi javadalom után 8, feljebb
800—1200-ig terjedő után 12, s 1200-at meg-
haladó fizetés után 16 frt vettessék ki a gyüle-
kezetekre.

4. A 12-ik, a ny. d. intézeti tagok járulékát
egyenlően évi 24 (Glaufrót javaslatára szerint 28)
frtban és 60 frt egyszersmindenkorra szóló be-
lépti díjban tervező §-sal szemben fennállván
mindazon érvek, melyek az előző pontban kifejtet-
tek, ezek alapján annak oly módosítását indítvá-
nyozzuk, hogy a tagok évi jövedelmeik arányában
járuljanak évenként a ny. d. intézet pénztárába,
hasonlóan az egyházakhoz, szintén 3 osztály álla-
pítatván meg, például: a kinek évi jövedelme

800 frtnál feljebb nem rug, annak évi járuléka
legyen 16 (18) frt, 800 frton felüli 1200-ig ter-
jedő jövedelem után 24 (28) frt, 1200-nál ma-
gosabb jövedelem után 32 (38) frt legyen az évi
járulék. — S tekintve, hogy ezen módosítás kö-
vetkeztében (a mennyiben t. i. feltételezhetőleg
— biztos adatokkal nem rendelkezem! — több
az 1200 frtot elérő, mint a 800 frtot meg nem
haladó jövedelmű állomás) az intézet jövedelme
emelkedni fog, és tekintve, hogy a 60 frt belépti
díj összege 50 frtban állapíttassék meg.

5. Minthogy az egyet. ny. d. intézeti javas-
lat 11. és 12. §-aiban, még ha ezeknek némi mó-
dósítása eléretnék is, oly újabb megterhelés fe-
nyegegeti az a nélkül is veszedelmesen túlterhelt
egyházközségeket, valamint ezek lelkészeit, hogy
az egyházi közigazgatásnak okvetlen módokat és
eszközöket kell találnia, melyekkel az újabb ter-
hek az illetőkre nézve elviselhetőkké tétessenek
— indítványozzuk — küldjön ki az egyházmegyei
közgyűlés egy, e. m. elnökök, az egyhm. szám-
széki elnökök, az egyhm. pénztáros, ellenőr és
ezeken kívül még 4 tagból álló bizottságot, mely
a most tárgyalás alatt álló egyetem nyugd. inté-
zeti javaslatnak szabályrendeletté válása esetére,
lehetőleg gyorsan, részletes javaslatot dolgozzon
ki arra nézve, hogy egyházmegyénkben úgy az
egyes egyházközségeknek, mint a lelkészeknek,
megállapítandó nyugdíjintézeti járulékaik fizetheté-
sére hathatós segédkez legyen nyújtható; egyben
utasítsa az egyh. megye ezen bizottságot, hogy
1., az egyházak e célú támogatása tekintetében
vegye számításba a) a kerül., esetleg egyh.
megyei tűz kárbiztosítási jutalékot, mely a ny. d.
i. életbelépése után mindjárt e célra leendő az
egyházaknak biztosítási összegeik arányában visz-
szatérítendő, illetve beszámítandó, b) az országos
segélynek ama részleteit, melyek szűkölködő egy-
házaknak szoktak kiosztatni s melyeknek legalább
némi százalékát a kerület által a szóban forgó
célra kívánná egyházmegyénk juttatni, c) a helyi
és egyhm. gyámintézetek esetleges segélyét s
d) netaláni egyéb forrásokat; 2., a lelkészek
támogatása tekintetében a) az egyházmegyei mun-
kaképtelen lelkészek nyugdíjalapját, melynek kö-
zelebbi felhasználása iránt eddig még nem történt
intézkedés és melynek a tárgyalás alatt levő
célra fordítása ezennel kimondatván, az mintegy
magját és tőkealapját képezze egyh. megyebeli
lelkészeink egyetemes nyugdíjjárulékaik megváltá-
sának, b) az egyházm. lelkészi segélyzőintézet
szabályzatának ez alkalomból leendő módosítása
folytán felszabadítható jövedelmeket, melyek azon-
ban csak oly mérvben lennének a segélyzőtől el-
vonhatók, a mely ennek — habár az eddiginél
lassabb tempóban, de — további fejlődését, s
mindenesetre a segélynyújtásnak mai statusquo-
ját biztosítaná, c) az országos, a Baldácsy se-

gélyekből lelkészek segélyezésére szánt összegek kieszközölni remélt hányadát, s d) egyéb fellelhető forrásokat. Biszkup Béla ozdini lelkész.

Az erdélyi szász testvérek egyházas áldozatkész-ségéről szép bizonyosságot tesznek az ő Gusztáv-Adolf-egyleteik adományai. A szebeni fiókegylet 832 frtot, a barcasági 1000 frtot, a segesvári 357 frtot osztott szét most tartott gyűlésén, a rendelkezésre álló egyharmadból! A közönség mindennél zsúfoltig megtöltötte a templomot a fiókegyletek gyűlése alkalmával.

Midőn a 48-iki időkben Lonovits, Csanádnak nagytekéntélyű püspöke, azon kérdést intézte Kossuthhoz, hogy reményli: miszerint Kossuth pártolni fogja őt, ha a vallásfelekezetek közötti egyenlőség alapján követelni fogja, hogy a r. kath. egyház szintazon autonómiával birjon, melylyel a protestánsok birnak, — Kossuth így válaszolt: „Kétségtelenül. Hanem a syllogizmusnak corollariuma is van. A ki azt mondja: én felmondom a függést az államnak, nem tőröm semmi rendelkezését, semmi avatkozását, szóval semmit abból, a mit így neveznek „jura majestatica circa sacra,“ annak azt is kell mondania, hogy: „de nem is veszek igénybe semmi javadalmat, semmi ellátást az államtól.“ Ezt ön, ki oly nagy mester a logikában, nem lehet, hogy természetesnek, igazságosnak el ne ismerje. Ha önnek makói tisztartója azt mondaná: én felmondok püspökségednek minden függést, minden avatkozási jogot, — autonom tisztartó leszek, de a fizetést megtartom, — nem gondolom, hogy méltóságod ezt méltányosnak találná. Remélem tehát, midőn az autonómiát indítványozza ön, egyszersmind ki fogja ön jelenteni, hogy a magas klérus az államtól eddig élvezett ellátásról és javadalmakról önként lemond. Hálás elismeréssel fogjuk az autonómia e szükségszerű corollariumát törvénybe iktatni a magyar kath. klérus örök dicsőségére.“ — Így vezetne az autonómia egyenjogúságra s így lenne biztosítva valóban a felekezetek közötti béke, mert ez összetörné a vallási türelmetlenség fegyverét; ilyen programot szeretnénk mi az egyenjogúságért hajdan annyi vért ontott hajduk jeles képviselőjétől.

A nógrádi egyházmegye közgyűlése. Népes és nevezetes volt a nógrádi egyházmegyének ezidei évi rendes közgyűlése, melyet Svehla János esperes és Beniczky Árpád orsz. képviselő, egyh. m. felügyelő elnöklete alatt f. hó 13. és 14-ik napjain tartott meg Losonczon. Nemcsak hogy alig volt a közgyűlésen a 46 gyülekezetből 2—3 képviselő nélkül, hanem több notabilitás is résztvett azon, mint Laszkáry ker. felügyelő, gróf Degenfeld stb. Nevezetessé a közgyűlést az egyházmegye közszeretető s valóban általános bizalomban és tiszteletben részesülő régi főesperesének, Svehla Jánosnak, ennek igazi Jánosi szellemű kiváló egyházi férfiúnak váratlan lemondása képezte.

E lemondás a mily váratlanul, ép oly leverőleg hatott a közgyűlés tagjaira, a kik benne mint elnökben a böles itéletű és megnyerő tapintatu vezetőt, mint kormányzóban a szelidkező békebarátot, mint az egyházmegyének kifelé való képviselőjében a megkedveltető modoru és magas társadalmi miveltségű úriembert ismerték, tapasztalták és méltó büszkeséggel szemlélték. Lemondásának hatása annál leverőbb volt, mert ez úttal oly határozott és visszavonhatlan volt a lemondó nyilatkozat, hogy ennek megmásítására többé immár gondolni sem lehet. No de lássuk a közgyűlés lefolyását, annak főbb s közérdekű néhány tárgyát.

Az esperes szivből fakadt imája, a gyűlésnek a felügyelő által lendületes szavakban történt megnyitása és annak formaszertinti megalakulása után, az esperesi jelentés következett, mely az egyházi élet elmúlt esztendejének érdekes, figyelemmel kísért, de semmi rendkívüli körülmény által fel nem tűnő, normális lefolyású, békés képét rajzolta meg. E jelentés után következett a lemondás. Hivatkozott az ősz esperes életének ép azon órában elért fontos pillanatára (születésének ugyanaz nap és órában megélt 70-ik évfordulójára,) mely őt szigoruan arra inti, hogy „ne tovább!“ s kijelentette, hogy végkép megválk az egyházmegye szolgálatától, melyben mindössze 30 esztendőt, ebből legutóbb, mint főesperes 17-et töltött el. Igazán megható pillanat volt ez. Egyrészt a tiszteletet parancsoló érdemes egyházvezér, a ki 30 évnek emlékével szívében öntudatos elhatározódással, de mélyen meghatva válik legbecesebb emlékeinek szinterétől, másrészt egy népes tisztos gyülekezet, mely meglepetésében elemi erővel érzi a fájdalmat a felett, hogy szeretett vezérétől válnia kell s a vágyat, vajha válnia ne kellene. Fájdalomnak és vágnak keresetlen, de őszinte kifejezést ad az egyhm. felügyelő s a gyűlés osztatlan és zajos helyeslése közben kéri a maradásra, ámde sikertelenül. Most Laszkáry ker. felügyelő, a ki a távozó esperessel 6 évig elnökösködött együtt, tolmácsolja nemcsak a saját köszönetét, hanem az egész egyházmegye halálját is annak hű, áldásos, nehéz viszonyok közt is békét hozó működéséért s biztosítja őt az egyházmegye bizalmáról, melynek ha immár többé gyakorlati értéke, sajnos, nincsen is, azt azért ő teljes mértékben bírja most is. Lelkesült éljenzés követte a ker. felügyelő szavait. Erre, kelleetlenül bár, de belenyugodott a közgyűlés a megváltozhatlanba s a lemondást akkép fogadta el, hogy az új esperes beiktatásáig még a régi vigye az ügyeket; az esperes-választó szavazatok (Láziba a felügyelőhöz) beküldésének határidejéül szept. 15-ike tűzetett ki.

Vladár Miksa alesperes, hogy a választásban senki feszélyezve ne legyen, szintén rendel-

kezésre bocsájtotta állását, lemondása azonban el nem fogadtatott.

Pozsonyba, a ker. gyűlésre, megbízott képviselőkül Szontágh Pál, Pulszky Agost, báró Buttler Ervin és Sztranyavszky Géza világiak, Maróthy Emil, Simonidesz János, Biszkup Béla és Kiss István lelkészek küldettek ki. A Bányakerülettel szemben fennálló jogigényei érvényesítésére, esetleg a polgári per megindítására a fent kiküldött kerül. követeket hatalmazta fel az egyházmegye. Az egyet. nyugdíjintézet ösmert tervét mielőbb megvalósíttatni óhajtja ugyan, de mégis sürgeti a szabályrendelet-tervezetnek leküldését az egyházmegyékre.

A gyűlés második napjának első tárgya az egyetemes felügyelő köszönő levele volt a tavalyi bizalmi nyilatkozatért, éljenzéssel fogadtatott.

Missiói központokul kijelöltek: Szécsény és Vadkert. Kijelöltetett az „Otthonba“ az első theologus, az egyházmegye által alapított helyre: Szkalos Emil.

Szirák kérvényét iskolai államosításának engedélyezéseért, hosszú vita után, meghajolva a kényszerítő körülmények előtt, jóváhagyta a gyűlés.

A kerületi tűzbiztosítási szerződést, mely újabban kötött az I-ső magyar általánossal, csak az esetre fogja az egyházmegye igénybe venni, ha a 40% jutalék egészben visszatérítetik az egyházmegyéknek, különben pedig külön fog szerződni. A decanális székek jelentése a tanügy kedvező állásáról örvendetes tudomásul vétetett. Így az egyházmegyei lelkészi és tanítói özvegy árva pénz tára k megnyugtató mérlege is.

Végül több kérvény tárgyalatott s majdnem ugyanannyi bizottság küldetett ki. D. u. 1 óra volt, mikor a másodnap közgyűlést az esperes egy kiesiny, de spontán ováció után, mely neki szólt — imával berekesztette.

A közgyűlés tagjai az esperes tiszteletére rendezett közös ebédre gyűltek még egybe, hol számos felköszöntőben tolmácsoltattak a válás érzelmei. Azután — legvégül — eloszlottak az apostolok. A kérdés, hogy: ki következék Svehla után? kevésbé foglalkoztatta az elméket, nem azért, mert általános a nézet, hogy a jelenlegi alesperes, bár szintén előrehaladott korú férfiú, még van oly erőben, hogy az egyházmegyét, mint esperes, legalább a ciclusból még hátralévő négy éven át elkormányozza Istennek dicsőségére!

Tillisch siremléke. Több mint egy éve gyűjtést indítottam néhai Tillisch János theol. tanárnak siremlékére. A siremléket eddig nem sikerült felállítani, mert oly csekély összeg gyűlt össze, hogy abból tisztességes sirkövet rendelni s felállítani nem lehetett. Kérem ez okból Tillischnek volt tanítványait és barátait, hogy adományaikkal tegyék lehetővé egy szerény, de tisztességes sirkőnek fel-

állítását. Legalább 100 frtra van szükségünk, hogy egy megfelelő sirkövet lehessen felállítani; arra azonban eddig még csak a következők adakoztak: Hevesi László 5 frt, Placsko István 1 frt, Weber Samu 1 frt, Varga Márton 1 frt, Rottler Ottó 5 frt, id. Sztehlo János 2 frt, Händel Vilmos 5 frt, Farbaky József 2 frt, Sztehlo Gerő 1 frt, Thern László 1 frt 50 kr., Zvarinyi Sándor 1 frt, Meleky János 1 frt, Weber Pál 1 frt, Grósz Ernő 1 frt, Wünschendorfer 1 frt, dr. Szlávik Mátvás 2 frt. Összesen 31 frt 50 kr., mihez még körülbelől 1 frt 30 krnyi kamat jár. A szives adakozóknak hálás köszönetet mondok s szives pártfogásukat továbbra s kérem. Eperjes, 1897. júl. 17. Mayer Endre theol tanár.

A győri ág. h. evang. népiskola értesítője 47 oldalnyi terjedelemben megjelent. Az iskola évet megnyitó beszédet a templomban, Máté 25, 4—30 alapján, Tompa Mihály s. lelkész mondotta következő főtétel, illetve felosztással: Legyetek szorgalmatosak az új iskolai évben. Ezt kívánja: a hála Isten iránt, a hála szüleitek és tanítóitok iránt s a rátok bízott javak természete. A hat osztályú iskolába beiratkozott összesen 525 tanuló, kik közül csak 14 volt más vallású. A vallásos érzelmenek és a hitéletnek a gyermeki szivekben való hathatósabb ápolása végett a gyermek istenitisztelek gyakorlatban voltak, sőt egy iskolaszéki határozat folytán vasárnapokon kívül még kedden és pénteken is a reggeli órákban bevezették a növendékeket a templomba, hogy egy-egy rövid ének, ima és a szentírásból merített intéssel fokozzák a gyermekek vallásérelmés érzését. Azonkívül a hazafias érzület ápolása szempontjából a vezetők nemcsak a rendes oktatást, hanem annak keretén kívül álló minden kínálkozó alkalmat felhasználtak. Ugyancsak a „Népiskola ezeréves örömmünnepe“ cz. s Benedek Vincze tanító által összeállított s az egyházközség által kiadott élvezettel olvasható tanúságos füzetke fényes bizonyosságát adja annak, hogy a hazaszeretet hatalmas érzésével ünnepelte a győri ág. h. ev. népiskola növendék serege hazánk ezeréves fennállásának emlékére rendezett országos nemzeti örömmünnepet; a minek fényéhez tényleges szereplésükkel több gyermek is járult. Az iskolai és népkönyvtár 578 kötetet tartalmaz s a gyermekek mohó szorgalommal olvasgatják a megválogatott olvasmányokat s így is művelik lelküket, nemesítik szívüket s fejlesztik értelmüket. Legyen az úr áldása a derék vezetők munkáján s gyarapodjék a kised sereg Isten és emberek előtti kedvességben!

Turóczy dolgok. A hol választás van, ott több párt szokott lenni, azért bocsássa meg a szerkesztő úr, hogy „audiatur et altera pars.“ Turóczyban — miután a szándékolt paktum nem sikerült, hadakozik most két ellenpárt s mint mindenütt, itt is egyik a másikkal szemrehányásokat

tesz a történt választások tisztasága iránt. „Értesülésem“ szerint a turáni felügyelő úr csak azért nem vett részt a választási közgyűlésen, hogy valami oka lehessen az óvástételre; a jeszeni közgyűlés állítólag rendesen volt összehívva és megtartva, csak azon anomalia állt be, hogy míg az egyik párt részt vett az istenitiszteleten s a közgyűlésen is, a másik párt gyűlt össze a kormánál s akkor ment be a templomba, mikor a gyűlés határozata már ki volt mondva. De „értesülésem“ szerint a háji egyházban szolgabíró úr — katolikus — s Kőrmöczbánya város, mely az erdőkben munkát ad, annyira befolyásolták az egyháztagokat, hogy nagyon sokan inkább otthon maradtak. Necpalon, Tótprónán a főispán úr — katolikus — nagyon is érezteti hatalmát; a ruttkai vasuti műhelyben meghagyó parolla adatott ki s a ki annak nem engedelmeskedett, kizárással van fenyegetve. Nem állítom, hogy ez mind igaz, de én is mondhatom, hogy „mint hallom:“ de ez is nagyon jellemző. A választás, ev. egyházunk fővivmánya, úgy látszik, hogy végzettsé válik egyházunk beléletére, mert ez már nem ama régi, csendes, lelkesedésből eredő szabad választás, de a világi képviselők választásainál eltanult kortesfogások belopódnak templominkba, csábítás, fenyegetés, itatás módjával élve a pártok, erkölcstelenséget segítenek elő s egyháztagokat szétesztván ellenpártokra, gyűlöletet gerjesztenek nemcsak egymás közt. de az egyházi elnökség irányában is. S ebben peccatur, extra et intra muros egyházunk nagy kárára . . . Én a hasonló hadi üzenetekre nem adnék semmit s most sem reflektáltam volna azokra, ha az én személyem nem említettett volna olyan kifejezés összeköttetésében, melyet rectificálnom kell. Midőn én a jelöltséggel járó kitüntetést, de odiumot is magamra vállaltam, megtettem azt nagy lelki küzdelem után, akarván az által szögálni egyedül annak ügyeit, a kinek szolgálatában vagyok: Megváltó urunk ügyeit, melyek az itt uralkodó kétoldalu túlzás következtében nagyon is szenvednek. Nem tagadom, hogy tót létemnél fogva szeretem népemet s a tót nyelv kulturáját ápolom, de politikai nem lévén, egyoldalu „pártpolitikát“ üzni nem tudok. Akárki is lesz főesperesünk, nézetem szerint csak arra kötelezheti magát, a mit az eskü tartalma magában foglal; abban pedig egészen más dolgok fordulnak elő, mint „valamely politikai párt érdekeiben való eljárás“ — s a ki azután mégis mást tesz, a mihez azon alkalommal lekötölte magát — az egyszerűen esküszegő. — Ezt tartottam kötelességemnek egyszerűen mindenkorra kinyilatkoztatni. Mély tisztelettel Szucsánban, 1897. július 17. Hodzsa János.

A nagy-honti ev. egyházmegye f. hó 6, 7, s 8-án tartotta Hársas-Berényben gyűléseit. 8-án

volt a közgyűlés, előző két napon pedig a bizottságok s kisebb gyűlések, nevezetesen: 6-kán a szabályrendeleti s a szórványbizottságok, 7-kén pedig az esp. özv. árvaintézet s folytatólag a bányakerülettel szemben érvényesítendő jogigényekkel foglalkozó bizottság, majd az iskola-bizottság és a gyámintézet ülésezett, végül az esp. közigazgatási pénztár vizsgálatott meg. Másnapon aztán nagyszámú egyházi s világi tagok jelenlétében megnyílt 9 órakor a közgyűlés, magyar istenitisztelettel, melyet Krupecz István udvarnoki lelkes tartott ima s textusolvasással egybekötött rövid beszéddel, melyben szólt az egyetértés, szabadság s igazságról. „Az igazságot akarjuk — úgymond — megismerni, mely az irás szerint szabadokká teszi bennünket. A szabadság pedig legyen az, mely — II. Rákóczy Ferencz szólása szerint lelkesítse az egyetértést (concordia animata libertate). S hol megvan az egyetértés, ott selmeczi alma materünk választott jel-szava szerint: „parvae res crescunt,“ kis dolgok is nagyra nőnek.“ — Templomból a tágas iskolába vonult a gyülekezet, hogy részt vegyen a Händel Vilmos főesperes s Laszkáry Pál másodfelügyelő által ékesen és szép rendben vezetett közgyűlésen.

Terjedelmes, az eseményekre tanulságos és buzdító módon visszatekintő, emelkedett szellemű főesperesi jelentés lelkes köszönettel, míg viszont azon esemény, hogy az esp. felügyelő agg Sembery Imre nem jelenhetett meg betegség miatt a gyűlésen, sajnálattal vétetett tudomásul s — igtattatott be a jegyzőkönyvbe Ivánka Zsigmond indítványára. Erre a következő ügyek tárgyaltak: Először is dr. Baltik Frigyes püspök urunkhoz azon alkalomból, hogy a rostocki egyetem Theologiai tudorsággal tüntette ki, üdvözlő felirat küldése örömmel határozatott el. A bányakerülettel szemben alapítv. ügyében fenntartandó jogigények érvényesítésével s e sorban újabban az Ivánka Zsigmond által az 50-es években a bányakerületnél tett 1000 forintos alapítványnak a honti ev. papi segélyintézet javára eszközendő áthozatalával Händel Vilmos főesperes továbbra is megbizatik, még pedig báró Prónay Dezső felügyelő úr, nemkülönbén a kerületi elnökség szives pártfogásának jelen gyűlésből kifolyó kikérésével. Az esperességi iskolaszék ügyei tárgyalásánál (hol új jegyzőkönyvvezető Holluby Vilmos lett) a honti ev. tanítóknak írásban és szóval hathatósan tudtára lőn adva — tette ezt főleg a főesperes megszivlelendő beszédben — hogy az egyházi s papi köröktől magát el ne különítse, a tanítógyűléseket, a főesperesnek alesperessel — ki amúgy is egyházi iskolafelügyelő, egyetértően a régi jó szokás szerint lehetőleg az évi gyűlésezés idején s helyén tartsa.

A gyámintézet évi jelentése (pénztáros: Blaskovics Mileduch, ez idei előterjesztő: Krupecz István) szerint volt az intézetnek évi bevétele 181 frt s ugyanannyit ki is adott, segítyvén ez idén: Derzsénye, Zsember, Ráth s Hodrusbánya egyházakat; egyetemes egyh. s vil. elnököknek a megye óhajtja Radvánszky Béla báró s dr. Baltik Frigyes főurakat, kikre szavazatát is adta. Az egyetemes papi nyugdíjintézetet a közgyűlés óhajtja, áldásosnak ismeri el, de a tagok hozzájárulási fizetéseit sokallja, lokális özv. árva intézetét pedig nemcsak fentartja, de virágoztatni is akarja, miért is a visszavonhatlanul leköszönt érdemes pénztáros: Holluby Adolf helyére Fuchs János személyében alkalmas erőt választ, a kiben megbizik, hogy a 20,000 frtot kitévő vagyont hiven kezelni fogja s reá bizza, mint egyházmegyei kerületünknek az első magy. ált. bizt. társasággal kötött s jövő év január 1-től életbeléptetendő 10 évi szerződés értelme szerint végzendő s a „jégkárra“ is kiterjesztendő esp. egyházi kedvezményes biztosítékoknak ügyét is, mely kezelésért 5% fog neki jární, míg a többi % özv. árva intézeteké legyen. Et nunc venio ad fortissimum.

Szinte lélekzetelállással megindult a bejelentett egyház — meg vármegyénkben napirenden lévő kérdés, a bakabányai iskolakérdés, hol a magyar állammal csatáját vivja a tót egyház. Bujna Márton lelkész és Ciglan Gyula hivatalnok a két ellenséges fővezér. Ciglan ugyanis az ev. felekezeti iskolák fenntartását s továbbí kiépítését Bakabányán vagyoni s hazafias szempontból mellőzötni, sőt megtiltani kívánja, (bár egyelőre megelégettek, ha az egyházhoz visszakérül az ügy még egyszer), — míg Bujna az építés és fenntartás helybenhagyásáért fordul az esp. közgyűléshez. Ez ügyben különben eljár már tavasszal egy: Holluby Adolf, Plachy Gyula, Fuchs János s Thuránszky Zoltán esp. kiküldöttekből álló bizottság, melynek elnöke: Holluby az egyházi iskola mellett foglal állást, Thuránszky ügyvéd s esp. ügyész mint előadó még szépen megokolt előterjesztésben az ügyet még egyszer a bakabányai egyházhoz visszazármaztatandónak itéli, kellvén még néhány pótló intézkedést az iskoláiban, különben autonom egyháznak tenni a törvények értelmében. Sokan — Hontban szinte szokatlanul, akartak erre rohamosan szállani, úgy, hogy a szónokokat szorgosan jegyezni kellett bejelentéseik szerint. Első Ciglan Gyula betereszt tekintélyes kisebbség — 100 polgár neve aláírásával — ellátott iratot, melyben az aláírók a bakabányai felekezeti iskolákat államosítani kívánják, mivel azok a magyar kultúra ellenségei, miattok a hivek vagyoniilag is tönkremennek, ha fenntartják s gyermekeik többet s jobban tanulnak az államiakban stb. . . . Követ-

kező szónokok: Kolpaszky Mihály, Bernáth Sándor, Baltik Pal lelkészek a felekezeti iskola mellett szállalnak fel, Holéczy Zsigmond ugyanezt teszi, de keményen „szégyennek“ mondva a vallási szempont háttérbe szorítását, s ha ki hazafiatlanul tanít, sújtsák azt — úgymond — szigorú, a panszlavisztikus üzelmek megtorlására hozott törvényeink, — csatlakozik e nézethez Scholtz Gyula (püspök urunk veje, kit, mint a veszprémmegyei Cseryéről Hontba Felső-Bakára jött új papot e közgyűlés alkalmával most mutatott be a főesperes).

Bujna Márton fogyatékos magyarsággal ugyan, de nagy aminosítással védte az egyházi szempontot, eleven színekkel ecsetelve különösen az egyházi adakozást s vádolta ellenfelét többi közt azzal is, hogy azokat az aláírásokat nem igaz úton gyűjtötte stb. . . . mire nagy zaj lett, végre is Laszkáry elnök megvonta Bujnától a szót. Szólt erre Krupecz István, azt mondván, hogy elmulnék minden zivatar, czélt érnenk s rendes mederbe jutnánk, ha a felek lelkében volna több békeség és szeretet, kevesebb indulat, háborgás, több egyházszeretet és több hazafiság. Igy azonban nagy bajba, dilemmába hozzák az ellenséges vezérek a gyűlés tagjait, kiknek szívében harczba kerül az egyházszeretet a honnak szeretetével. Jelen gyűlés tagjai főleg a papok, más, mint egyházi álláspontot el nem foglalhatnak, de méltán kívánhatnak becsületes — nem reversalisos (mert ez a protestáns szabadsággal ellenkezik), hanem szabad, garantiát hazafiság dolgában. Igen szépen beszélt ezután Ivánka Oszkár orsz. képviselő, szintén békeségre intve s kifejtve, hogy e kérdésben a helyi érdek, a kivihetőség, a szükség stb. dönt, tótság dolgában pedig előtte világos az ügy s egyszerű, ő csak kétféle tótot ismer: egyik, ki a magyar alkotmányos szabadságért vérént ontja a magyarral egyetemben bármikor, másik, ki hurbanista s esküdt ellene a magyarnak s a magyar hazának, — azt szeretjük, ezt büntetjük. Dr. Schwartz Jakab ügyvéd részletesen argumentál Bujna előterjesztései mellett. Még Ciglan szólt, de mert személyeskedett, elnök megvonta tőle a szót. Végeredmény: Ivánka indítványára Thuránszky ügyész előterjesztésének elfogadása. — Egyéb ügyek még: Thuránszky ügyész mellé másodügyészül az elhalt Matuska helyébe Lipcsei Soma ügyvéd választott. Baldácsyanumért s államsegélyért folyamodók ügye elintéztetett. Gr. Festetics Leoné a kis-csalomai egyházzal s annak lelkészével Seffarovszkyval kiegyezett 400 forint templomépítési s egyházi adó megfizetésével. Az „Otthonra“ 50 forint megadatott.

Igen nevezetes továbbá a szórványbizottság elfogadott beteresztése, főleg Ipoly-Ságh me-

gye székhelyre nézve, hol missionáriusi lelkési állás szervezése a közel jövő kérdése immár. 400 ev. lelket fog gondozni ezen miss. lelkész, nagy területen, egész Alsó-Hontban Esztergom városáig, hol 91 lélek várja szintén e gondozást, Ipoly-Sághon is annyi akad, a többi vagy 20—30 község adja ki. Ezzel kapcsolatban jelenti Krupec István, hogy a papi értekezlet megbízása szerint eljárt az i.-sághi megnagyobbított megyei kórháznál r. kath. apácaápolónók mellé ev. diakonissa kívánatos alkalmaztatásának ügyében s bemutatja dr. Kovács-Sebestyén Endre megyei főorvos értesítését, mely szerint, ha az eddig ismeretlen ev. diakonissza alkalmaztatásának feltételeit tudni fogják s a vagyoni állapot is megengedi, a legkészségesebben eleget tesznek e kívánságnak.

Még egy kis vihart — mert nagyot akart — csinált Ivánka Zsigmond, mikor a kerületi gyűlésre kiküldendő követek közé beválasztottak két olyan kormánypárti lelkészt, ki ellen a nevezetes ellenzéki vezérnek sok-sok árkusra kiterjedt panasz volt megírva s bejelentve, melyet azonban visszavont (nagyon bölcsen.) Beválasztásukat azonban szó nélkül nem tudta hagyni, sértette, bántotta őket, kik közül egyik jelen sem volt. Laszkáry elnök aztán megvédelmezte őket, a mikor a „kurucz Rákóczyt,“ mint a 80 éves „Zsiga bátyánkat“ nevezik szerteszét, rendreutasította. „Zsebrevágom“ úgymond az öreg. Ivánka Oszkár is különben rászolgált Laszkáry elnök részéről — elnök kritikálásért — egy rendreutasításra. Végül, miután még Szilávik György dacsó-lami lelkész tett megokolt javaslatot a tót nyelv intenzívebb tanítására nézve, főleg a középiskolánál: Vajda Pál nyug. árvaszéki elnök s mások felszólalására, kik azzal replikáltak, hogy papjaink s tanítóink inkább magyarul tanuljanak meg még jobban, visszavonta az ügyet, de csak a jövő évig, — a gyűlés tagjai, éljenezve az elnökséget, délután 3 órakor ellentéteket szítani — közös ebédre indultak.

Másik tudósítónk értesítéséből a következő részt vesszük ki:

Sajnosan értesült a közgyűlés egy körülményről, s ez az, hogy a bányakerület a nála létező azon alapítványok, hagyományok és adományokhoz, melyeket elcsatolásunkig a nevezett kerülettel együtt birtunk, ignorálja, özvegyeinket s árváinkat a segélyző intézet jótéteményeiből, melyek létesítéséhez filléreinkkel mi is hozzájárultunk, kizárja, ilyenek: a Bohus-, Pohl-, Mokosinyi-, — a magyar tanszékre vonatkozó — és Ivánka Zsigmond-féle alapítvány, ez utóbbi azon világos kikötéssel, hogy ha a bányakerületnek területi alakja változást szenvedne, ezen alapítvány egyházi és iskolai közczélját az alapító vagy utó-

dai meghatározni jogosítvák. A közgyűlés határozatilag kimondta, hogy ezen alapítványhoz jogigényeinket fentartjuk s ezek érvényesítését, ha kell, a polgári per útjára tereljük. Händel Vilmos főesperes megbizatik, hogy ezen alapítványok jogi természetét a kerületi levéltárban nyomozza, az egyetemes és kerületi elnökség pedig fölkérteik, hogy főesperesünket ezen eljárásában támogassa.

Megsemmisített lelkészválasztás. A nógrádi egyházmegyei törvényszék jul. 19-iki ülésében Lonsóczon, a június 7-ikén megtartott a belovai lelkész választást alaki hiányok miatt — a jelölés érintése nélkül — megsemmisítette és új választást rendelt el.

Sulyok Ede, a p.-földvári evang. egyház felügyelői hivatalát elfoglalván, az egyháznak 50 frtot adományozott.

TEMETŐ.

Folyó hó 11-ikén temettük el Reök Pál földbirtokost a nagy-károlyi ágost. hitv. evang. egyháznak 39 éven át érdemdús felügyelőjét. Az Ur szép korral áldotta meg, 89 évet élt, 60 évet töltött házasságban született Garlathy Bertával, ki most, mint özvegy, siratja. Egyetlen fia Gyula nyugalmazott kir. járásbíró és Ida leánya férjezett Farkas Viktorné. n.-károlyi egyháznak valóságos oszlopa volt, szóval és tettel is támogatta; 1875-ben az egyház tovább egy évnél nem tudott lelkészt kapni, ő tartotta fenn benne a bizalmat, mely már-már kezde tünedezni s az egyházat a megsemmisülés fenyegeté. Nagy közönség részvéte mellett tétetett nyugalom helyére. Koporsójánál a helybeli lelkész Boross János mondta a halotti beszédet II. Tim. IV. v. 7. 8. alapigéröl.

ÜZENETEK.

H. K. Szerkesztői elődöm — megengedem — ingyen közölt hirdetést némelyek részére; joga volt hozzá — csak hogy ő kapott 200 frt segélyt; én nem kapok; ő nem díjazta a nagyobb közleményeket, én díjazom; én félivvel nagyobb lapot adok ugyanannyiért, mint ő. A hirdetés díja a lap élén olvasható, a ki hirdetést küld: az tudja, hogy neki az mennyibe kerül. Igazságtalanság tehát nem történik vele. Én is adok hirdetést ingyen, én is küldök sok példányt ingyen, ha azt méltányosnak tartom. Jogom van hozzá, de ez nem köteleességem! Tartsam is a lapot vagyoni és erkölcsi felelősséggel, dolgozzam is, meg mások egyéni érdekében fizessenek is: azt már nem lehet tőlem kívánni! — **K. I.** Köszönöm! Másfélt is köszönettel fogadnék! Telik onnan! — **M. E.** Ezt a quótát magam is nagyon szeretném fölemelni, — de felügyelőink nem mozdulnak. Úgy tesznek, mintha ők az egyház állapotát egyházi lap olvasása

nélkül is alaposan ismernék, s az egyházat állapotának ismerete nélkül is tudnák igazgatni. Ezeknek ugyan ingyen is küldhetnék lapot! A küldeményt csak a jövő számban adhatom ki! — **K Gy.** Alighanem jó nyomon jár. A lap ellen intézett támadás akkor lett „szükségessé,” mikor b. Prónay Dezső főrendiházi híres beszéde után öt némelyek az egyházi téren akarták megtámadni s én azt irtam, hogy ez a puska könnyen hátrafelé talál elsülni; politikát ne vigyen egyik fél sem egyházi térre. Már akkor megmondták nekem, hogy ezt az állásfoglalást megbánja a lap. Csakhogy az ilyen eljárást meg majd meg ánya az egyház! A mostani is megjött, de az egészet még nem értem rá elolvasni. Tűrelmet kérek! Nagyon el vagyok foglalva!

Pályázat.

A nyiregyházi ág. hitv. ev. egyház pályázatot hirdet a **segédlelkész-hitoktatói** állásra. A kérvény **f. évi aug. hó 1-éig Májerszky Béla egyház-felügyelőhöz** nyújtandó be. A jelölt az egyház óhajára és költségén esetleg próbazonoklatra is köteles eljönni.

Feltételek: 1. Kötelességei: a) A két rendes lelkészszel váltakozó sorrendben, szükség esetén őket helyettesítve is, magyar és tót nyelven a lelkészi teendőket teljesíteni. b) A közs. polg. leányiskolában heti 4, a közs. ipariskolában heti 1, a törvysz. fogházban kéthetenként 1 órában a vallástanítást végezni. — 2. Javadalmazása: a) Mosást és kiszolgálást kivéve, **teljes ellátás** (két szobából álló lakás, fűtés, világítás, évenként felváltva a rendes lelkészek egyikének asztalánál való ételmezés.) b) **kézpénzben** egyháztól 340 frt, közs. polg. leányiskolától 50 frt, törvysz. fogháztól 50 frt és némi mellékjövedelem.

Az állás **f. é. aug. 15-én** foglalandó el.

Kelt Nyiregyházán, 1897. július hó 11-én tartott egyh. tanácsülésből.

41 2—1

Egyházi elnökség.

Pályázat.

Sub-Lechnitz ev. leányegyházában a

levita-tanítói állomás

betöltendő. — Fizetés lakáson kívül kézpénz **300 frt**, egyéb **150 frt**. Tannyelv: **német**. Kérvények intézendők **Lipták Tivadar** lelkészhez Toporcra **aug. 15-ig**.

38 3—2

A **rozsnyó ikerületi** ágost. hitv. evang. internatussal egybekötött **polgári leányiskola** kebelében, férjhezmenetel következtében megürült **nyelv- és történelmi**

tanítónői szakra

pályázat hirdettetik. **Kötelességei:** A tanterv és az iskolaszék rendelkezése szerint tanítani; az intézetben lakó növendékek felett a felügyeletet sorrend szerint gyakorolni, s magát az intézeti szabályokhoz alkalmazni. — **Javadalmazása:** Polgári oklevéllel bíró tanítónő, az intézetben teljes ellátást és évi **500 frtot** kap. Véglegesítése, egy jó sikerrel betöltött év után történik. Elemi képesítéssel bíró tanítónő, a polgári oklevél megszerzésének kötelezettségével, teljes ellátást és évi **300 frtot** kap. Véglegesítése és fizetésének javítása polgári oklevélnek megszerzése után önként következik. Nyugdíj igényét az országos törvény biztosítja. — A teljesen felszerelt **kérvények**, melyekhez **keresztlevél, egészségi bizonyítvány** is csatolandó, **július 28-ig** alólirotthoz küldendő.

Rozsnyó, Gömör, 1897. július 4

36 3—3 **Terray Gyula** isk. e. elnök.

Pályázat tanári állásra.

A **szarvasi** államilag segélyezett ág. h. ev. **főgymnasiumnál** a történelem-földrajzi tanárszékre pályázhatni. Ilyen képzettségűek hiányában a történelemre s modern nyelvek bármelyikére képzeteknek van előnye. Az alkalmazandó rendes tanár évi díja **1200 frt** törzsfizetés, **250 frt** lakáspénz, **100 frtnyi** ötödéves pótlék, mely utóbbi előny az alkalmazandó véglegesítésétől számít. A rendes tanárok törzsfizetése utóbb **1400—1600 frtig** emelkedhetik. Üresedés és kiválóság esetén **előléptetésre van kilátás**. Az intézetbe lépő az országos tanárnyugdíjnak kötelezett tagja. Csak ág. h. evangélikusok bírnak kilátással véglegesítésre s oklevelesek a próba után figyelemben részesülnek. Nem oklevelesek csak helyettesekül alkalmazhatók. Ezek évi díja **800 frt** és **100 frt** lakáspénz. A pályázók életkorukra, vallásukra, tanulmányaikra, képesítésükre, egészségükre, eddigi szolgálatukra, hadkötelezettségükre vonatkozó irataikat **f. évi július 31-ikéig** bezárólag a főgymnasium igazgatójához küldjék. A megválasztott hivatalát **augusztus végén** tartozik elfoglalni.

Szarvason, 1897. július 3.

35 3—3

Mikolay Mihály

főgymn. felügyelő.